

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

E.K. 125
7/7836
K-Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.13.SGB.0.11.00.00-610 -356
Konu : Yazılı Soru Önergesi

23 Haziran 2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 22/05/2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-13106 sayılı yazınız.

Mersin Milletvekili Mehmet ŞANDIR'a ait 7/7836 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ve ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK : 1 yazı

**MERSİN MİLLETVEKİLİ MEHMET ŞANDIR'IN 7/7836 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Bilindiği üzere, ülkemizde sosyal güvenlik sistemi SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı kurumları tarafından farklı mevzuatlar çerçevesinde farklı norm ve standartlarda yürütülmekte iken sosyal güvenlik kurumlarında norm ve standart birliğinin sağlanması amacıyla 5510 sayılı Kanunla köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu itibarla ;

2002 -2009 yılları arasında sosyal güvenlik kapsamında bulunan kişi sayısı aşağıda belirtilmiştir.

YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMI	48.900.511	50.730.036	52.840.055	55.123.949	57.332.105	58.488.266	57.192.760

Yıllar itibariyle aktif ve pasif sigortalı oranları da aşağıda gösterilmiştir.

YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
AKTİF SIGORTALILAR	12.257.296	12.542.457	12.805.488	13.408.486	14.378.921	15.019.378	15.258.608
PASİF SIGORTALILAR	5.888.418	6.178.979	6.501.742	6.873.393	7.248.871	7.589.715	8.045.815
AKTİF/PASİF ORANI	2,08	2,03	1,97	1,96	1,98	1,98	1,9

Yukarıda da ifade edildiği üzere, Ülkemizde 2002 yılında 2,08 olan aktif/pasif oranı yıllar itibariyle azalarak, 2008 yılı itibariyle 1,90'a düşmüştür. Türkiye'ye göre daha yaşlı bir nüfus yapısına sahip olan ülkelerdeki aktif/pasif oranları 2004 yılı için incelendiğinde en yüksek oran 4,39 ile İrlanda'da görülmektedir. İrlanda'yı 3,64 ile Hollanda, 2,64 ile Malta ve 2,40 ile Lüksemburg izlemektedir. Diğer ülkelerde aktif/pasif oranı 2,0'ın altında seyrederken, en düşük aktif/pasif oranına sahip ülke 1,08 ile Litvanya'dır. AB15 ortalaması 1,66, AB25 ortalaması ise 1,67'dir. Yapılan projeksiyonlara göre 2010 yılı için AB15 ortalaması 1,66, AB25 ortalaması 1,70'dir. Aynı değerlendirmede 2015 yılı için AB15 ortalaması 1,62, AB25 ortalaması 1,66'dır. Yıllar itibariyle aktif/pasif oranının giderek azalacağı ve bu oranın 2050 yılında AB15 için 1,11, AB25 için ise 1,12 olacağı öngörülmektedir.

2004 Yılı İçin Bazı Ülkelerin Aktif/Pasif Oranları: İrlanda 4,39, Hollanda 3,64, Malta 2,64, Lüksemburg 2,4, Türkiye (2004) 1,97, Türkiye (2008) 1,9, Fransa 1,91, Polonya 1,89, Letonya 1,82, Çek Cumhuriyeti 1,81, Finlandiya 1,8, Belçika 1,7, Estonya 1,59, Slovenya 1,54, Avusturya 1,51, İtalya 1,46, Portekiz 1,41, Almanya 1,35, Macaristan 1,31, Litvanya 1,08, AB15 1,66, AB25 1,67.

Kaynak: Avrupa Komisyonu, 2006; EUROSTAT

Türkiye'de aktif sigortalı sayısının 2002-2008 yılları arasında, 2002 yılında 12,2 milyon kişi iken, 2008 yılına gelindiğinde %24'lük artışla 15,2 milyon kişiye ulaşmıştır

Sosyal güvenlik sisteminin gelir ve gider yapısını etkileyen önemli parametrelerden birisi aktif nüfustur. Aktif nüfusu belirleyen en önemli değişken de nüfusun yaş gruplarına göre dağılımıdır. Bu nedenle bir ülkenin nüfus piramidinin yapısının değişim hızı, aynı zamanda sosyal güvenlik sisteminin geleceğini ve alınması gereken tedbirlere işaret etmektedir. Aylık ve gelir alanların nüfusun içindeki payının arttığı nispette aktif prim ödeyenlerin artmaması halinde, sosyal güvenliğin sürdürülebilirliği olumsuz etkilenecektir.

Türkiye, şu anda genç bir nüfusa sahiptir. Ancak geleceğe ilişkin projeksiyonlar nüfusun hızla yaşlanacağını ortaya koymaktadır. 2008 yılı Ekim ayında yürürlüğe giren sosyal güvenlik reformu ile, demografik fırsat penceresi olarak adlandırılan bu dönemde emeklilik sisteminde yapılan parametrik değişikliklerle prim ödeme gün sayısı ve emeklilik yaşında

kademeli artış gibi düzenlemelerle sistemin uzun dönemde sürdürülebilirliğine katkı sağlamıştır.

2002-2008 yılları arasında Sosyal Güvenlik Kurumu'na yapılan bütçe transferlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	119.604	141.248	152.093	159.687	178.126	204.068	225.967
SGK BÜTÇE TRANSFERLERİ (Milyon TL)	9.684	15.884	18.830	23.322	22.892	33.060	35.016
SGK- GELİR-GİDER AÇIĞI (Milyon TL)*	7.964	13.420	15.932	18.691	18.036	25.041	25.902
TRANSFERLERİN M.Y. BÜTÇESİNDEKİ ORANI	8,1%	11,2%	12,4%	14,6%	12,9%	16,2%	15,5%
AÇIĞIN M.Y. BÜTÇESİNDEKİ ORANI	6,7%	9,5%	10,5%	11,7%	10,1%	12,3%	11,5%

* SGK-Aylık İstatistik Bülteni Tablo 34'den alınmıştır.

Diğer yandan, 2002 ve 2008 yılları arasında, sosyal güvenlik kapsamında 2002 yılında 48,9 milyon kişi iken, 2008 yılına gelindiğinde %17'lik artışla 57,2 milyon kişiye ulaşmıştır. Gerek emeklilik gerek 2008 yılı Ekim ayında uygulamaya geçen ve nüfusun tümüne yönelik olan Genel Sağlık Sigortası ile kapsam genişlemektedir. Sosyal güvenlik alanındaki rakamları mukayese etmede, farklı parametreleri dikkate almaksızın tek başına rakamları yorumlamak sağlıklı sonuçlar vermeyebilmektedir. Örneğin OECD verilerine göre sosyal güvenlik harcamaları Türkiye'de GSYİH'nin %10,7 si iken AB'de ortalama %13,2'dir. Ancak, ülkelerin yaş yapısına bakıldığında söz konusu oranların yorumu farklılık arz edecektir. Örneğin 2005 yılı için, Türkiye'deki emeklilik harcamalarının GSYİH içindeki payı %7,9 iken bu oran Avusturya'da %14, Almanya'da %13, Polonya'da %14, Portekiz'de %11'dir. Tek başına söz konusu oranlar değerlendirildiğinde Türkiye'de harcamaların düşük olduğu sonucuna varılabilir. Oysa bahsi geçen ülkelerde 65 yaş üstü nüfusun toplam nüfusa oranına bakıldığında Avusturya'da %16, Almanya'da %18, Polonya'da %13, Portekiz'de %17 iken Türkiye'de sadece % 5,5'tir. Bu şekilde karşılaştırma yapıldığında görülmektedir ki yaşlı nüfusu neredeyse ilgili ülkelerin üçte bir seviyesinde olan ülkemizde emeklilik harcamaları bu ülkelerin yarısından bile fazladır. Sonuç olarak sistemler bir bütünlük içerisinde ve demografik koşullar çerçevesinde değerlendirildiğinde sosyal güvenlik sistemimiz nüfusun büyük çoğunluğuna adil, sürdürülebilir bir hizmet götürmeye devam etmektedir.

Sonuç olarak, Sosyal Güvenlik sisteminin gerek norm ve standart birliğini gerek mali sürdürülebilirliğini tesis etme konusunda yapılan en önemli ve yeni çözüm projesi, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 2008 yılı Ekim ayında yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. En genel anlamda reform yasası ile bir yandan bu alandaki bölünmüş yapı ortadan kaldırılarak rejimler arasında ortaklık tesis edilmiş, emekli aylığının hesaplanması yöntemi bağlamında aylık bağlama oranı, güncelleme katsayısı gibi önemli parametreler yeniden düzenlenmiş, 18 yaşına kadar koşulsuz tüm gençlerimizin kapsama alındığı, nüfusun tümüne yönelik genel sağlık sigortası kurulmuş, devletin de prim ödediği bir sistem hayata geçirilmiştir. Kademeli geçiş uygulamaları neticesinde, Ekim 2008'den sonra ilk defa sigortalı olacakların yeni kurallara maruz kalacağı değerlendirildiğinde söz konusu düzenlemeler etkilerini uzun yıllar içerisinde göstermektedir. Uzun vadeli projeksiyonların sonuçlarına göre sosyal güvenlik sisteminde yapılan bu düzenlemeler ile emeklilik sistemi açısından değerlendirildiğinde; açığın GSYİH'ye oranının 2078 yılında %1 seviyelerine gerileyeceği öngörülmektedir.

